

ločene starosti. Te podpore so lajšale gorje ubogim revam, za katere prejšnji gospodarji niso imeli srca.

Poleg U. V. D. pa si je učiteljstvo ustanovilo še »Učiteljsko samopomoč« z blagim namenom po smrti člana priskočiti na pomoč njegovim zakonitim dedičem, da jih obvaruje pred neizogibno stisko. Saj čakajo ostale tedaj ogromni izdatki. Treba je poravnati razne račune, ki so se nakopičili za časa bolezni. Ob smrti pa je treba poravnati tudi ne baš male pogrebne stroške, a to takoj. Toda, kje vzeti za vse to potrebni denar? Ali ni tu brez odloga izplačana posmrtnina balzam na odprto, skelečo rano? In prav te posmrtnine hočejo nekateri skriti na polovico zato, da si z ostalo polovico okoristijo že pri življenju, — In te polovice naj izplača rezervni sklad U. S. Ne pomislijo pa, da je preraven in da mora služiti drugim, plemenitejšim namenom. Priskočiti namreč mora na pomoč, ko odnove do posmrtninski prispevki. Tu velja v polni meri starši naš pregovor: »Dvakrat da, kdor hitro da«. Brez rezerv. sklada bi bila vsaka točnost in hitra pomoč izključena. Ako bi storilo vse članstvo svojo dolžnost brez odloga, bi bil rez. skl. res nepotreben. Zal pa temu ni tako. Bilanca lanskega leta je izkazala na prispevkih 72.162 Din zastankov. Zaradi teh bi morali dediči v šestih smrtih primerih čakati mesece in mesece, preden bi se v blagajni nabralo toliko prispevkov, da bi bilo mogoče jim sukcesivno izplačevati posmrtnine. Ali bi spričo takih netočnosti ne trpel ugled Samopomoči? Kdo bi ji še zaupal? Člani bi jo začeli opuščati, in zgodilo bi se, da bi oni, ki je ves čas njenega obstoja, torej nad 30 let, redno plačeval posmrtninske prispevke, ne mogel svojem iz tega naslova zapustiti niti pare. Ali bi bilo to prav? Menim, da ne! Zato naj vsi, ki jih mika ta ubogi sklad, puste, da more i nadalje izvrševati svojo vzvišeno nalogo. Res je sicer, da je vsakdo, ki je v kakršnikoli stiski, vreden pomilovanja, a poišče naj si drug vr, da ga reši iz mučnega položaja. Učit. hran. in posojilnica ter razni drugi denarni zavodi so vedno in rade volje pripravljeni pomagati vsakemu, ki jim nudi zadostno garancijo. Tudi si more učiteljstvo ustanoviti razne »Podporne sklade«, ki naj mu bodo na razpolago, kadar jih potrebuje. Toda ti skladi morajo biti samostojni in neodvisni od U. S.

Kar se tiče predlogov, da bi bili stari člani oproščeni nadaljnjih prispevkov, so pri sedanjih razmerah vsi neizvedljivi. Izvedljivi bi bili le tedaj, ako bi rez. sklad donosal letno zadostne stalne obresti, zakaj le te je mogoče uporabljati v ta namen. Rez. sklad kot tak pa mora ostati nedotaknjen. Ker pa je sedanjí rez. sklad le nekako prometno sredstvo, ki mora biti blagajniku vsak hip na razpolo-

go, ne more biti govora o kakih stalnih, omejenih vrednih obrestih.

Vsi predlogi, ki zadevajo izpremembe paragrafa 13. pa so povsem na mestu. So namreč tovariši, ki namenoma čakajo na svoje 45. starostno leto. Tedaj se hitro včlanijo, plačajo minimalno pristopnino 50 Din in pridobijo so si pravice, ki jih imajo njih tovariši, ki že 25 let opravljajo delo usmiljenja do svojega bližnjega, — do svojega tovariša. Marsikaterikrat so s težavo plačali svoj prispevek, a oklevali niso, ker so vedeli, da odvrnejo s tem gorje, ki bi sicer sigurno zavladalo nad že itak prizadeto rodbino. Med temi pa so zamudniki brezbrizno in hladnokrvno porabljali dotične zneske v svoje osebne namene, ne zmenec se za trpeče vdove in sirote po umrlih svojih tovariših. To ni prav! Od takih, ne baš čednih spekulacij je treba odvreniti vsakogar s tem, da docela izprememimo ta paragraf. Najprej naj se določi starost, za pristop, ki naj bi bila 25. leto. Do tega leta so že, z malimi izjemami, skoro vsi tovariši pri kruhu. Kdor pristopi v tej starosti, plača le upravnino ter prvi prispevek za posmrtnino, in njegovi dediči imajo s tem zagotovljeno 100% posmrtnino. Vsak pozneje vstopivši član pa bi moral, kar bi bilo najpravičnejše, plačati vse prispevke in druga vplačila, ki so jih plačali njegovi enako stari tovariši, včlanjeni že toliko in toliko let pred njim. Ker pa narastejo ti prispevki v teku let na tako visoko vsoto, da bi jo novo vstopivši član le težko ali sploh ne zmoget, naj bi njegovi dediči prejeli za toliko manjšo posmrtnino. Skoro do istega rezultata dovede račun, ako naj vsak novi član ob vstopu v zadrugo vplača za zamujeno leto po 12% tedanje posmrtnine ali, če tega ne zmore, naj bi njegovi dediči dobili le za 12% manjšo posmrtnino. Po tem ključu bi znašala posmrtnina n. pr. pri enoletni zakasnitvi le 98% pri 10 letni 88% in pri 25 letni zakasnitvi pa 70%. Komur je na tem, da preskrbi svojem čim večjo posmrtnino, se bo gotovo poiznil in pristopil kot član k tej dobrodelni zadrugi čim prej. S temi eventualnimi doplačili oz. prihranki na posmrtninah pa bi se rez. sklad izdatno povečal. Sedaj bi bilo možno, stare člane oprostiti nadaljnjih prispevkov. Od katerega leta naj bi veljala ta oprostitve, bi določale obresti rez. kap. Ako bi nastal kak superplus, bi se mogel le-ta brez vsake škode nakazovati onemu »Podpornemu skladu«, ki bi tedaj že obstojal.

Če s tem člankom nisem ustregel temu ali onemu predlagatelju, naj mi ne šteje v zlo. Nisem storil tega iz slabega namena, ampak le za to, da ostane U. S. obvarovana pred kakim prenaplajenim korakom. Za vsak boljši predlog pa bomo vsi člani U. S. iskreno hvaležni.

A. Sič.

Minister prosvete je pooblaščen, da za te spremembe in otvoritve, omenjene v točki 5., 6. in 7. tega paragrafa, izda vse potrebne naredbe in pravilnike.

8. Da sme zaradi neobhodno potrebnih redukcij oseb in dohodkov v narodnih gledališčih (ali pa vsled neobhodne potrebe, da se uravnovesijo specialni proračuni narodnih gledališč) že od 1. aprila 1933. razveljaviti pogodbe kontraktualnih članov, ki so veljavne do konca sezone 1932/33. in dalje.

Dodelitve. — Sreski šolski nadzorniki.

§ 29.

1. Nameščenci osnovnih, meščanskih, srednjih in strokovnih šol ne smejo biti dodeljeni izven šol, razen v ministrstvu prosvete, v ministrstvu za telesno vzgojo in pri banskih upravah, kakor tudi kot prosvetni referenti, delegati, lektorji in učitelji v tujini.

2. Stalni sreski šolski nadzorniki, kakor tudi vršilci dolžnosti tega poklica, v kolikor bodo nameščeni iz vrst učiteljskega meščanske ali narodnih šol, bodo prejeli svoje plače iz kredita, ki je predviden za izplačilo dohodkov tega učiteljskega v poglavju za osnovno šolstvo pri dotičnih banskih upravah. Specialne doklade po § 293. II. odst. zakona o uradnikih z dne 31. marca 1931. prejmejo iz kredita, ki je odrejen za izplačilo specialnih dokladov v poglavju doklad ministrstva prosvete. V kolikor bi bili ti nadzorniki nameščeni iz vrst profesorjev srednjih in učiteljskih šol, odpadejo njihove plače v breme odgovarjajoče partije proračuna za srednje šolstvo.

3. Ne glede na določbe čl. 1. in 2. uredbe štev. 84.600 z dne 12. dec. 1931. se bodo sreskim šolskim nadzornikom izplačevali pavšalni potni stroški in dnevnice za dva redna pregleda šol po § 117. t. 2 zakona o narodnih šolah in na podlagi določbe p. br. 24.377/1930 in 31.884/1930. Pavšal znaša za dva letna pregleda terenskim razmeram ter številu šol in razredov primerno po 8000, 6000 ali 4000 Din. V mejah s proračunom odobrenih kreditov in po odredbi ministra prosvete. Ta kredit se ne more povečati.

Spremembe šolskega zakona. — Stanarine.

§ 30.

1. V zakonu o narodnih šolah se ukinejo, dodajo in menjajo odstavki in to:

V § 51. se menja in glasi »najmanjše in največje število učencev v posameznih razredih določa prosvetni minister.«

V § 84. se ukine zadnji odstavek in se zamenja z novim, ki se glasi: »Učiteljski pari, ki so v istem kraju, imajo pravico samo na eno stanovanje (odnosno eno stanarino) in dva za enega učitelja, a učiteljice, ki so poročene z neučitelji, nimajo pravice na stanovanje (odnosno stanarino) in dva.

Zadnji odstavek § 113. se menja in glasi: »V šolah z več nego 16 razredi v eni šoli je upravičen opravek pouka.

6. Šolski nadzorniki, ki so bili po zakonu o uradnikih iz leta 1923. prevedeni za oblastne šolske nadzornike, s pravico uradnika prve kategorije, smejo biti postavljeni za banske šolske nadzornike, tudi ako nimajo fakultetne izobrazbe.

Ostale odredbe.

§ 74.

5. Ministri smejo nastavljeni in premeščati uslužbenca svoje stroke v mejah skupnega števila in celokupnega kredita, ki je odobren s proračunom za osebne izdatke teh uslužbencev in to ne oziraje se na številčno stanje in višino kreditov odobrenih s istim proračunom v ministrstvu in posameznih banskih upravah ali finančnih direkcijah in njihovih področnih ustanovah in ostalih ustanovah.

6. Plače, izplačane po odlokih o službenih odnosih, ki so bile ukinjene z razsodbami državnega sveta, se iztirjajo od uslužbenca, na katerega se nanaša ukinitev odloka.

Uradniki, ki so pripravljali take odloke in predložili v odobritev pristojnemu ministru ali za to pooblaščenemu organu, odgovarjajo pred glavno kontrolo za povračilo škode, ako

ni bilo zadostnih razlogov in jasno razvidnih zakonskih pogojev za izdajo takega odloka, in ako je nemogoče iztirjati povrnitev stroškov od uslužbenca, na katerega se nanaša ukinitev odloka. Odlok glavne kontrole je izvršen, ako ga v slučaju pritožbe odobri kasacijsko sodišče. Rok za pritožbo traja 15 dni.

Zaposlitev upokoencev.

§ 76.

1. Osebi državni in samoupravni upoko-jenci ne smejo biti zaposleni od države in državnih podjetij. To se ne nanaša na upokojene univerzitetne profesorje, ki predavajo kot priznani znanstveniki na univerzi kot honorarni profesorji. Ne nanaša se na upokojene univerzitetne profesorje, ki delujejo kot tehnični strokovnjaki na reviziji kamasijskih operativ, stenografi v narodnem predstavništvu, uradnike centralnega presbiraža kakor tudi ne na upokojence vojne invalide.

2. Osebnim upokoencem, državnim in samoupravnim uslužbencem v službi banovin in občin ali njihovih podjetij v poklicih, ki jim dajejo pravice do pokojnine, pripadajo, dokler jim ta služba traja, zmanjšani pokojninski prejemki, izvenzemski rodinski draginski doklado in to:

a) za četrtnino onim, katerih mesečni bruto dohodki od te zaposlitve znašajo od 600 do 1499 Din.

b) za tretjino onim, katerih mesečni bruto dohodki od te zaposlitve znašajo 1500 do 2499 Din.

c) za polovico onim, katerih mesečni dohodki od te zaposlitve znašajo od 2500 do 4999 Din.

3. Odredbe drugega odstavka tega §-a veljajo tudi za one državne upokoence, ki jim je pokojnina odmerjena po prejemkih po zakonih, ki so bili sprejeti pred 1. julijem 1923, ako znašajo njihovi bruto mesečni pokojninski prejemki več nego 3000 Din, ne računajoč pri tem rodinskih draginskih doklad. To velja tudi za upokoence vojne invalide, zaposlene od države, kakor tudi samoupravne oblasti, katerih mesečni prejemki znašajo več od 3000 Din, izvenzemski rodinske draginske doklade.

4. Upokoencem iz drugega odstavka tega §-a, kakor tudi upokoencem vojnim invalidom ne pripadejo pokojninski prejemki, ako znašajo njihovi dohodki zaradi zaposlitve od države ali samoupravne oblasti več nego 5000 Din.

Izpitne pristojbine.

§ 78.

1. Članom komisije za polaganje državnih strokovnih izpitov in višjih državnih strokovnih izpitov, kjer so ti uvedeni, ne pripada nagrada niti od države, niti od kandidata. Vsi predpisi posameznih zakonov, uredb in pravilnikov, ki so v nasprotju z določbami tega §-a, so s tem razveljavljeni.

Všetje časa v službeno dobo.

§ 80.

4. Ostala je stilizacija, ki predvideva priznanje vojni let od leta 1912. do 1920. le zdravnikom in ne vsem državnim uradnikom.

5. Predpisi §-a 124. uradniškega zakona in §-a 131. zakona o državnem prometnem osebju se naj razumejo tako, da se za čas odrejen s temi predpisi, računa samo čas v aktivni državni službi in to po svojem efektivnem trajanju in da se v teh primerih ne more uporabljati odredba §-a 123. zakona o uradnikih in §-a 130. zakona o državnem prometnem osebju, po katerih se smatra započete pol leta za celo leto.

6. V §-u 132. zakona o uradnikih in §-u 138. zakona o državnem prometnem osebju se doda nova 5. točka, ki se glasi:

»5. S prestopom v državno službo v stroki, ki daje pravico do pokojnine, dokler traja služba. V primeru, da ta uslužbenec dobi pokojnino tudi od samouprave, ne sme uživati obeh pokojnin, marveč ima pravico izbrati eno od obeh.«

ga in izginejo z njim. Tu je velika moč vzgojitelja, ker ima opraviti s človekom prihodnosti in ne s sedanjim človeštvom.

Ko vas vidim tu zbrane, več kot 1700 vzgojiteljev, pripadajočih tolikim različnim narodom, vidim v duhu poleg vas tudi stotisoče otrok, na katere vi posredno in neposredno vplivate in na katere boste vplivali še v prihodnosti. To je moč vzgojitelja. Gre za generacijo prihodnosti, od katere je odvisen socialen red prihodnosti.

V tem težkem času krize ne pozabimo, da ne vzgajamo človeštva za sedanjo dobo, marveč osebnosti prihodnje dobe, ki se bodo morale prilagoditi prihodnosti. Zato je treba, da morajo vzgojitelji sami sebe prehiteti, kar je zelo težavna naloga. Treba je, da razumejo izpreminjajoči se položaj krog njih na ta način, da najdejo, česar išče in želi mlada generacija. Vzgojitelji morajo črpati iz življenja, ki je osnovano izven vsakdanjosti, na idealih in vrednotah, katere mi težje razumemo. Truditi se moramo, da to storimo in s tem pomagamo onim, ki so jih nam zaupali, da tako v naših malih pogledih in oplenitimo duševnost.

ADAM MILKOVIČ:

Pravljica iz gozda

Preden bom podal kratko informativno oceno Milkovičevega mladinskega dela »Pravljica iz gozda«, s katerim se je dostojno uvrstil med naše mlajše mladinske pripovednike, se mi zdi potrebno omeniti, da je tovariš Milkovič že več let eden najvidnejših sotrudnikov ameriške »Prosvete«. V tem listu objavlja svoje fantastične prispevke daljše vsebine, katerim se pozna bujna domišljija pisa-

Važne določbe finančnega zakona za l. 1933./34.

Iz celotnega zakona za leto 1933./34. posnemamo naslednje za učiteljstvo važne določbe:

Ministrstvo prosvete.

§ 26.

Prosvetni minister je pooblaščen:

1. Da sme na osnovi odlokov razdeljevati kredite, ki so odobreni za subvencijo in podporo do vsote 50.000 Din, v kolikor ni ta razdelitev izvršena že s proračunom.

2. Da sme na račun kreditov, predvidenih v proračunu za osebne izdatke za stalno osebje, nastavljeni kontraktualne uslužbenca in dnevničarje, a na račun odobrenih kreditov za kontraktualno in honorarno osebje nameščati stalno osebje, le da se s tem nastavljanjem ne prekorači število in vrsta predvidenih poklicev, kakor tudi ne višina odgovarjajočih zakonitih plač in kreditov.

3. Da sme izdati uredbo o klinikah medicinske fakultete univerz v Beogradu in Zagrebu.

4. Da sme najeti posojilo pri »Državni hipotekarni banki« v Beogradu za zgradbo novega posloja za žensko učiteljsko šolo v Beogradu in to v višini anuitet, določenih v ta namen v proračunu.

5. Da pretvori državno štirirazredno gimnazijo na Krku v popolno 8 razr. gimnazijo na ta način, da odpade vzdrževanje obstoječih višjih razredov na račun državnega proračuna.

6. Da otvori namesto višje samoupravne gimnazije v Beranah, višjo državno gimnazijo tako, da bo v tem kraju popolna drž. gimnazija. Otvoritev popolne drž. gimnazije se mora izvršiti v začetku šol. leta 1933./34.

7. Najkasneje do začetka šol. l. 1933./34. naj se spremenijo samoupravne (občinske) gimnazije v Daruvarju, Sinju, Kosovski Mitrovići in Svilanju v državne gimnazije.

je ista neizogibna, če ne pride radikalna izprememba.

Mnogo ljudi to spoznava, toda zdi se nam, da je svet tako rekoč paraliziran, brez moči. Tudi oblasti so brezmočne namram tej nevarnosti. Izprašujemo se, zakaj države ne delajo, preden bo prepozno, a iste odgovarjajo, da narodi tega ne dovolijo. In medtem, ko se častništvo in moštvo prepira, se brodivje potaplja.

Oni pa, ki razumejo, kar se godi, ne morejo gledati, kako svet počasi toda gotovo propada. Toda čudovito je, da oni, ki razumejo, ne delajo, oni pa, ki delajo, ne razumejo. Usoda mislecev je namreč ta, da so počasi v delu in ne zadosti odločni, da bi zasledovali političen konec.

Revolucionarne spremembe so vedno delo nagona in strasti množice, pri kateri je upor razumljiv zaradi trpljenja, toda množica, ista množica nikakor ni usposobljena, da bi sprejela vodilno vlogo. To je ravno naša tragedija.

Zbrali smo se vzgojitelji vsega sveta. Kako naj pomagamo človeštvu v tem nadvse težkem času? Občutek nemoči se nikakor ne sme dotakniti vzgojitelja. On mora pomagati mladi generaciji, da ustvari nov svet. V svoji politični ekzistenci je človek živlet dozdaj kot bitje samo za sebe. Zdjaj se mora naučiti, da bo živlet kot stanica v živem organizmu. Tehnika je združila ves svet in vendar živimo, kot da so narodi v bistvu ločeni. Človeško življenje mora imeti, če govorimo s praktičnega in s filozofskega stališča, dvojno lice: zunanje življenje dela, ki ga obdaja težka raznočelnost in notranje življenje misli čustev, navdihov, želja in strasti. V tem, notranjem življenju čuti, da je življenje univerzalno.

7. V drugem odstavku §-a 144. uradniškega zakona z dne 31. marca 1931. se zamenja rok 20 dni z rokom 40 dni.

8. V 5. točki prvega odst. §-a 153. zakona o uradnikih in k 5. točki 1. odst. §-a 159. zakona o državnem prometnem osebju se postavi na koncu namesta pike vejica in doda še te besede: »ako postanejo nesposobni za pridobivanje, kar se ima ugotoviti potom komisije analogno predpisom §-a 83., se jim prizna rodbinska pokojnina, dokler traja nesposobnost a le pod pogojem, da je nesposobnost nastopila do dovršenega 23. leta in da nimajo lastnih sredstev za vzdrževanje.

Priznanje let senatorjem in nar. poslancem državnim uslužbencem.

§ 81.

Senatorjem in narodnim poslancem, bivšim državnim uradnikom se računa, ako ponovno stopijo v državno službo, v napred-

vanje in pokojnino ves čas, ki so ga prebili kot senatorji in narodni poslanci in to počenši z 20. novembrom 1920. dalje.

Pri povratku v drž. službo ne veljajo zanje odredbe §-a 62., §-a 49. in tretje alineje §-a 117. zakona o uradnikih z dne 31. marca 1931. V primeri upokojitve se nanje ne nanaša prvi odst. §-a 268. zakona o uradnikih z dne 31. marca 1931.

To velja tudi za senatorje in narodne poslance, izvoljene 8. nov. 1931. in 2. januarja 1932., ki so stopili v državno službo pred uveljavljenjem tega zakona, kakor tudi za one, ki bi se vrnili v državno službo, ko jim poteče mandat, bodisi neposredno ali pa pozneje.

§ 82.

2. V krajih, kjer so meščanske in narodne šole nastanjene v državnih in ne v občinskih poslopih, so šolske občine dolžne skrbeti za popravila in vzdrževanje teh zgradb iz lastnih sredstev, ako ne plačajo državi nikake najemnine.

Zakonski predlog o obvezni telesni vzgoji

Minister za fiz. vzgojo naroda, dr. Hanžek je predložil narodni skupščini osnutek predloga zakona o obvezni telesni vzgoji.

Zakonski predlog določa, da se v namenih telesne, moralne in narodne povzdige mladine uvaja obvezni pouk telesne vzgoje za vso moško in žensko mladino v šolah in za vso moško mladino izven šol do 20. leta starosti. Obvezni pouk telesne vzgoje se bo izvajal za šolsko mladino v vseh državnih, samoupravnih, konfesionalnih in zasebnih šolah, razen univerz in njim enakih visokih šol in sicer po načrtu, ki ga predpiše ministri, pod katerih pristojnost te šole spadajo ter v soglasju z ministrom za fizično vzgojo.

Izveti od te vzgoje so oni obvezniki, ki so bolni za nalezljivimi boleznimi, dalje za takimi boleznimi, pri katerih je telesna vzgoja nemogoča ali za okrevanje škodljiva, dokler ta bolezen traja; trajno pa so oproščeni oni, ki so bolni za trajnimi kužnimi boleznimi, kakor tudi oni, ki imajo trajne umske pomanjkljivosti ali telesne napake, zaradi katerih je telesna vzgoja nemogoča. Vsi, ki jih ta zakon veže na telesno vzgojo, kakor tudi njihovi starši, skrbniki in delodajalci, so oproščeni vseh taks za vse listine in potrdila, ki se nanašajo na obvezno telesno vzgojo.

Vsak obveznik mora obiskovati pouk telesne vzgoje v kraju, kjer stalno prebiva, oziroma v kraju, pod katerega področje za telesni pouk spada. Če obveznik menja kraj svojega prebivanja, mora v roku 15 dni nadaljevati obvezni pouk telesne vzgoje v onem kraju, kamor se je preselil. Mladič, ki pred svojim 20. letom prostovoljno vstopijo v stalni vojaški kader, so oproščeni obvezne telesne vzgoje.

Obvezni telesni pouk za mladino izven šol se bo izvajal v tečajih ob praznikih, v združenjih in ustanovah, ki imajo za namen telesno vzgojo in v zasebnih šolah za telesno vzgojo. Za vsako področje osnovne šole, na katerem je najmanj 30 obveznikov, se osnuje na kraju, kjer je osnovna šola, tečaj ob praznikih, v katerem bo skupni pouk telesne vzgoje. Minister za fizično vzgojo razpiše način ustanovitve, organiziranja in dela v teh tečajih.

Društvom in ustanovam, ki imajo za namen telesno vzgojo, more izdati minister za fizično vzgojo dovoljenje za izvajanje obvezne pouka telesne vzgoje po tem zakonu, v kolikor društva odgovarjajo pogojem ministrstva. Minister more to dovoljenje ukiniti, kadar to zahtevajo koristi obvezne pouka telesne vzgoje. Osebe, ki spadajo pod obvezni pouk te telesne vzgoje, so oproščene tečajev ob praznikih, če pripadajo omenjenim društvom in če goje telesno vzgojo.

teljeva. Ne samo, da je od konzorcija imenovanega lista opetovano prejel »nagrado v dolarjih«, ko se je s svojimi deli udeleževal nagradnih natečajev, temveč tem delom tudi sicer ni oporekali neke posebne literarne zmoglosti, ki temelji na zrelem opazovanju in vestnem oblikovanju (»Sužnji krvi« itd.).

V naši domači književnosti smo redkokdaj srečali njegovo ime. Pred tedni pa je izdal mladinsko knjižico »Pravljica iz gozda«. (S slikami opremil Maksim Gaspari. Založila Učiteljska tiskarna).

Snov te pravljice je pestra in zlasti za deco nad 10 leti nad vse zanimiva. Zajeta je iz življenja v gozdu. Pisatelj prikazuje življenje in dogodivščine Samoglarjeve Tončke, ki je ušla z mamičinega doma in zašla globoko, globoko v gozdove. Njena družba so medvedji z Debeloglavcem na čelu, ki so nad vse ljubko prikazen v tej pravljici. Dalje slika pisatelj iz svoje neizčrpne domišljije podzemni svet, kamor je zašla Tončka s svojimi gozdnimi prijatelji. Namah se znajde ta družbica v Afriki med samimi eksotičnostmi. Pripovedovanje je živahno, razgibano in ne pozna stroge meje in mere v realnosti podavanja. S tega vidika nalikuje priljubljenim G. Th. Rotmanovim stvaritvam.

Milkovičeva »Pravljica iz gozda« ne pogrša niti socialne tendence. Posrečen je zlasti zaključek: »Živeli sta še dolgo; srečni in zadovoljni. Pomagali sta revnim, dobrim in potrebnim. Čudežna roža jima je ustregla vsako željo, ki je bila pravična in plemenita.

Oni dan sem obiskal tovariša Milkoviča. »Povej mi, kdaj si pričel pisati in kaj te je zvalilo na Parnas!« sem ga pozdravil in že izvel ošiljeni svinčnik iz žepa.

»Zgodaj, dragi tovariš, zelo zgodaj. Bilo mi je komaj petnajst let, ko sem se opogu-

Minister za telesno vzgojo mora dovoliti snovanje zasebnih šol za telesno vzgojo pod pogoji, ki jih bo razpisal. Minister more ta dovoljenja tudi ukiniti. Tudi učenci teh šol so oproščeni prazniških tečajev.

Pouk v prazniških tečajih je brezplačen in ne plačujejo obvezniki ne vpisnine, ne šolnine, ne kakšne druge davščine za pouk.

Obvezni pouk telesne vzgoje v prazniških tečajih, združenjih, ustanovah in v zasebnih šolah za telesno vzgojo se bo vršil po učnem načrtu, ki ga bo predpisal minister za fizično vzgojo. Minister bo tudi določil, ob katerih prazniških dnevih se bo vršil pouk v prazniških tečajih.

Obvezniki telesne vzgoje se bodo morali dati vsako leto vsaj enkrat pregledati zdravniku. Zdravniški pregled v prazniških tečajih bodo opravljale brezplačno šolske poliklinike, okrajni zdravstveni referenti in občinski zdravniki. Zdravniški pregled članov društev in ustanov za telesno vzgojo ter učencev zasebnih šol bodo opravljali zdravniki teh ustanov. Pouk v prazniških tečajih bo v prostorih vseh šol po krajevnih potrebah.

Obvezni pouk bodo izvajali: v prazniških tečajih učitelji, telovadni učitelji in osebe, ki jih določi minister; v društvi in ustanovah za telesno vzgojo ljudje, ki jih ta društva in ustanove same določijo in ki jih odobri ministrstvo; v zasebnih šolah za telesno vzgojo pa osebe, ki jih odobri ministrstvo za fizično vzgojo. Osebe, ki bodo učile v prazniških tečajih, bodo morale opraviti učno izkušnjo pred komisijo. Ministrstvo bo v ta namen osnovalo po potrebi posebne tečaje za učitelje telesne vzgoje. Ministrstvo bo po proračunskih možnostih določilo tudi nagrade osebam, ki bodo učile v prazniških tečajih.

Nadzorstvo nad učitelji telesne vzgoje vrši ministrstvo po nadzornikih in njihovih pomočnikih. Nadzorniki dajejo posebna navodila in skrbje za pravilno izvajanje obvezne telesne vzgoje. Njihova področja določa minister. Predpisi prazniških tečajev in njihovih nadzornikov imajo uradni značaj ter se oprostajo vsek taks in pošttnin. Če učitelji ne izpolnjujejo svojih dolžnosti, bodo kaznovani po uradniškem zakonu.

Občinske uprave bodo morale vsako leto do 1. junija na podlagi matičnih knjig izdelati spise po rojstnih letih za vso mladino izven šol, ki je dolžna prisostvovati telesni vzgoji in te spise poslati nadzorniku obvezne telesne vzgoje. Občine bodo dolžne določiti potrebne prostore za prazniške tečaje. Dalje bodo morale določiti primerno zemljišče za telesno vzgojo, trpeti vse stroške za vzdrževanje prazniških tečajev, kar se tiče pisarniških potrebščin, kurjave, razsvetljave, postrežbe, čiš-

mil in stopil z zbirko svojih »pesmi« k — Finžgarju. Vilil mi je poguma. »Fant, zaljubljen si, močno zaljubljen,« mi je dejal, ko jih je pregledal. »Pusti verz in loti se proze!« — Ubogal sem ga. Sem in tja sem poslal kako krajšo stvarco v »Mladiko«. V ameriški »Prosveti« pa sem se našel vsega. Ko je bil pred dvema letoma urednik Mollek v Ljubljani, je v svojem intervjuju laskavo omenil tudi moje literarno sodelovanje pri »Prosveti«.

»Čemu si pošiljal svoja dela izključno v Ameriko?«

Molk. Zamahnil je z roko. »Doma nisem niti dosti poizkušal. Saj jih poznaš — kritike... Doma je vsaka reč slaba, v tujini jo nam pokažejo in nas opozore na njene lepote...« Nasmehnil se je trudno, zamišljeno...

In vendar, si uspel s svojimi deli? Kar precej. Veš, Amerika ni tako sentimentalna kot pa —

»Slišal sem, da Te vleče v Ameriko!«

»Da, res je. Če se ne bi gospodarske razmere tudi tam tako strahovito zaobrile, bi nemara že davno odraščal. Zdaj pa ni več časa za takšna uganjanja...« je pokazal, smejoč se, na svojega malega sinčka Mirana, ki je razposajeno privihral v sobo. »Vidiš ga, ves je moj.« Pravljico sem njemu poklonil in posvetil. Naj ima lep spomin na moje učiteljsko službovanje v Karlovcu, v vasi sredi smrekovih gozdov.

Obsedela sva v tistem kramljanju. Prijazna vasica Karlovica se je ovijala v noč, ko sem zapuščal prijazen dom tovariša Milkoviča, ves zavzet nad lenoto idilične pokrajine, obdane od temnih smrekovih gozdov, ki so kot »genre« od nature ustvarjeni za poetično prikazovanje finih dušnih odtenkov, kakršna je »Pravljica iz gozda«.

Lojze Zupanc.

ščenja prostorov in podobno. Dalje bodo morale občine skrbeti v sporazumu z učitelji in nadzorniki telesne vzgoje za pravilno in redno vzdrževanje prazniških tečajev, zdravniških pregledov, v primeru potrebe skrbeti tudi za vzdrževanje reda in discipline v teh tečajih. Dalje bodo morale občine skrbeti s svojim stalnim sodelovanjem in pomočjo za čim boljše izvedbo telesne vzgoje v smislu tega zakona in skrbeti za snovanje fonda za prazniške tečaje.

Pri vsaki občini se osnuje fond za prazniške tečaje, v katerega se stekajo vse kazni, ki bodo izrečene, če kdo ne bo sledil temu zakonu, kakor tudi darovi in drugi dohodki. Te fonde upravlja občinska uprava v sporazumu s pristojnim nadzornikom telesne vzgoje. Denar iz tega fonda se bo porabil zgolj za prazniške tečaje. Osebe izven šol, ki bodo po tem zakonu obvezne telesni vzgoji, se bodo za primer neizpolnjevanja zakona kaznovale z zaporom do pet dni ali z denarno kaznijo do 500 dinarjev. Z enako kaznijo bodo kaz-

Splošne vesti

GLAVNA SKUPŠČINA JADRANSKE STRAŽE

V nedeljo, 2. aprila dopoldne se je vršila v Novem mestu XI. glavna skupščina ljubljanskega Oblastnega odbora JS, ki sta se je udeležila kot zastopnika sekcije podpredsednica ga. Engelmanova in poslovodni tajnik tov. Kumelj. Skupščina je bila viden dokaz mogočnega razmaha te naše prevladne narodno-obrambne organizacije v dravski banovini.

Po desetih letih dela si je O. o. JS izbral mesto za svojo glavno skupščino prvič izven Ljubljane, da počasti s tem petletno delo nove meške podružnice, najmočnejše postojanje JS na podeželju, ki ji predseduje tov. Viktor Pirnat.

Po pozdravu gostov na kolodvoru in pozdravnih govorih na Glavnem trgu je krenila mogočna množica ljudi med špalirjem šol. mladine, pozdravljena z navdušenim vzklikanjem v slavnostno okrašeno sokolsko dvorano, kjer je otvoril predsednik ljubljanskega Obl. odbora pomočnik bana g. dr. Pirkmajer XI. glavno skupščino z izjavo vdanosti in najskrbnejšemu čuvarju Jadrana Nj. V. kralju. Iz izvajanj predsednika g. dr. Pirkmajerja in tajnika g. dr. Jegliča posnemamo, da se je pokazala narodna zavednost in ljubezen do morja Slovencev zlasti po trogirskih dogodkih. Tako v O. o. samem, kakor tudi izven njega, posebno v tedaj že obstoječih krajevnih odborih, se je namah pričelo živahnejše gibanje, pripravljali so se propagandni programi, iskalo se je novih moči, od moža do moža se je pričela širiti ideja JS, dokler ni v teku zime vzplamtel s takšno silo med narodom, da je danes le še zelo malo krajev v dravski banovini, kjer ne bi še bilo člana, zastopnika ali prijatelja JS.

Ze preden je padla na lanskem kongresu v Skoplju deviza, da JS preide od čisto idejnega k ustvarjajočemu nacionalno-socialnemu delu, je bilo na drugi seji eksekutive sklenjeno, da mora O. o. najti sredstva in pota, da omogoči predvsem mladini, pa tudi odraslim članom JS, osebno spoznavanje morja samega. Izhajajoč iz dejstva, da prihaja vsaka pravilna evolucija iz mladine, se je začelo delo pri njej.

O. o. Ljubljana šteje danes 7 krajevnih odborov in 5 poverjeništev, ki vsa lepo delujejo, a pripravila se ustanovitve nadaljnjih 4 KO in 1 poverjeništa. Želimo, da bo novi O. o. ob letu mogel poročati o podvojenem številu KO in poverjeništev.

Ob koncu poslovnega leta šteje oblastni odbor 12 ogrankov z 2551 članom, kar pomeni nasproti lanskemu poročilu porast za 7 ogrankov in 1554 članov.

Za razmah organizacije JS v banovini si je steklo največjih zaslug baš učiteljstvo, ki se, kakor v vseh kulturnih, nacionalnih in narodno-obrambni društvih, udeležuje tudi pri JS z brezprimerno poštovanostjo. (Prijetno nam je beležiti to, na skupščini ponovno tako s predsedniškega mesta kakor v tajniškem poročilu poudarjeno priznanje. Poudarjamo, da je bila JS prva, ki je dala učiteljstvu za njegovo delo javno priznanje. Op. ured.).

Največjo važnost polaga O. o. na organiziranje mladine v podmladkih JS.

Prosvetna uprava je bila naklonjena in tako je odbor razposlal šolskim vodstvom prošnje za organiziranje podmladka. Ti pozivi so bili najprej odposlani vsem srednjim, meščanskim in večjim narodnim šolam, skupno 210, a kasneje še vsem osnovnim šolam od trirazrednic navzgor, skupno 78. Ze v najkrajšem času so se prijavili številni podmladki, videlo se je, da so z največjim veseljem pristopili k organiziranju mladih stražarjev. Pri tem večji kraji niso baš prednjačili, nasprotno je bil odziv baš z dežele močnejši. Složno s svojimi učenci je pristopilo tudi učiteljstvo v krog članstva JS. Naslednje številke še niso popolne in jih navajamo le, da vidite uspeh, odkar je pričela v decembru ta akcija. V območju ljubljanskega O. o. je sedaj osnovanih 45 sekcij podmladka z nad 5030 člani. Če primerjamo te podatke z lanskim poročilom Izvršnega odbora, po katerem je bil ljubljanski O. o. s 3 sekcijami (295 člani) uvrščen v razpredelnici kot 17., bi po prejšnjih podatkih po številu sekcij bil na prvem, po številu članstva pa na drugem mestu.

Ta velikanski razmah podmladka JS je naložil O. o. tudi velike dolžnosti. Na eni strani je nastala nujna potreba, najti sredstva podmladku, nuditi in preskrbeti mu primerno letovališče, mu omogočiti česte ekskurzije na morje, mu pribaviti primerno literaturo in snov za priložnostne deklamacije in akademije, na drugi strani pa je administracija podmladka zahtevala nujno preosnovanje poslo-

novani tudi njihovi starši, skrbniki ali delodajalci, v kolikor bodo zakrivali, da se zakonu ni zadostilo. Kazni bodo izrekle policijske oblasti, kjer teh ni, pa upravne oblasti prve stopnje. Osebe, ki bodo l. 1933. dovršile 20 let, so oproščene obveznosti tega zakona. Vsaka občina mora v teku dveh mesecev po objavi tega zakona izdelati na podlagi matičnih knjig spise vse mladine izven šol, ki je v občini obvezna izpolnjevati ta zakon. Minister za promet bo pooblaščen, da izdela pravilnik o voznih popustih za obveznike, učitelje in nadzornike, ki jih določa ta zakon. Prav tako bo pooblaščen minister za vojsko in mornarico, da izdela uredbo za olajšavo vojaške službe osebam, ki so z uspehom dovršile pouk o telesni vzgoji. Za izvršitev tega zakona se odobri kredit dva milijona dinarjev za proračunsko leto 1933/34. v namene za kritje vseh osebnih in materialnih izdatkov.

Podrobnejše odredbe o izvajanju tega zakona bo predpisal s posebno naredbo in s privilniki minister za fizično vzgojo naroda.

vanja v odboru samem. O. o. se je lotil takoj tega dela in pričel s pripravami za izvršitev sprejetih zaključkov. Uvedel je obširno akcijo materialne narave, da bi si osigural sredstva za ureditev lastnega letovališča in je podvzel potrebne intervencije na merodajnih mestih.

Ideja JS v območju ljubljanskega O. o. prav lepo napreduje. Zelja nas vseh je, da se prihodnje leto globoko ukorenini v široke mase, da tudi one čim prej občutijo potrebo in stopijo v naš krog. JS mora tudi v dravski banovini postati močna nacionalna organizacija, ki naj bo izraz jadranske zavesti vseh Slovencev. Vsi se moramo prepričati, da v morju leži moč, bogastvo in napredek naše države. JS je simbol moči in trdne volje vseh Jugoslovenov, da očuvamo in ohranimo naše morje. Mi ne iščemo krvavih borb, temveč želimo in hočemo, da ohranimo ono, kar je bilo od preko tisoč let naše in kar smo si po stoletnih krvavih borbah zopet osvojili. V vprašanju Jadrana ni med nami nobene razlike, nobenega nesporazuma, ker je Jadran last vsega našega naroda. Vsi smo složni v tem in pripravljeni, čuvati ga, braniti in očuvati ga. Ako bomo znali in hoteli združiti in zediniti se v delu za ustvarjanje splošne pomorske zavesti in splošne nacionalne in državne jadranske orientacije, bomo postali ne samo stražarji Jadrana, marveč tudi graditelji pomorske Jugoslavije! Zato: Čuvajmo naše morje!

Če bi imél jáz televizor,
posnel iz »Daj-Dama« bi prizor,
ko avtomat dobrot deli,
a gostom lice se smeji.

— Prihodnja številka Učiteljskega tovariša izide v četrtek po Veliki noči. Vsem tovarišem, tovarišicam, sotrudnikom in čitateljem želita vesele velikonočne praznike: Sekcija JUU Ljubljana. Uredništvo.

— Ekskurzija jugoslovenskega učiteljstva y Českoslovaško, Jugoslovensko - Českoslovaška liga v Zagrebu je prevzela vodstvo in organizacijo ekskurzije jugoslovenskega učiteljstva v Českoslovaško. Ekskurzija bo prirejena v času od 14.—29. maja 1933. Prijave je poslati najkasneje do 15. aprila na naslov: Jugoslovensko - Českoslovaška liga, Zagreb, Ilica 5. Pred odhodom se bodo ekskurzisti sestali v Zagrebu, da se medsebojno spoznajo. Stroški za ekskurzijo bodo znašali približno 2000 Din. Ta znesek je treba vpslati najkasneje do 5. maja t. l. na naslov lige. S tem zneskom je plačana vožnja, prenočnina in prehrana. — Ekskurzisti se ustavijo na Dunaju, Bratislavi, Zlinu, Brnu, Hradec Kralove, Pragi, Plznju in Českih Budjevicah. — Namen ekskurzije je spoznati šolstvo in učiteljstvo v Českoslovaški in okrepiti zveze s severnimi brati v duhu gesla: »Zvestoba za zvestobo.«

— Praktični učiteljski izpiti v Ljubljani v aprilskem roku se bodo zaradi podaljšanja Velikonočnih počitnic do Bele nedelje začeli v petek dne 21. aprila t. l. ob 8. uri dopoldne, ne pa, kakor je bilo prvotno oznanjeno, dne 19. aprila t. l. Kandidatov, ki bodo pripuščeni k polaganju izpita, izpitni odbor ne bo o tem posebej obvestil, temveč samo one, ki eventualno iz zakonitih razlogov k izpitu ne bi bili pripuščeni. Rok za dospelost prošnji je podaljšan do 18. aprila t. l. Izpitni odbor. Ravnateljstvo drž. učiteljske šole v Ljubljani direktor: N. Marolt.

— Zaradi velikonočnih počitnic se bodo vršili praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski šoli v Mariboru namesto od 19. t. m. šele od 24. t. m. dalje. K izpitu pripuščeni kandidati (-tke) naj se javijo v ravnateljstvu pisarni zavoda v ponedeljek, dne 24. t. m. ob 7. uri v jutro, ker se bodo začeli prvi pismeni izpiti že ob 8. uri istega dne. — Predsednik: Direktor F. Kadunec.

— Urednik »Popotnika« v Mariboru se je preselil v Koroščevo ulico 7/III. Rokopisi naj se pošiljajo od 10. aprila dalje na njegov novi naslov. Isto velja za knjige in časopise, ki se pošiljajo uredništvu v oceno.

— V dolini divjega potoka (št. 31.), je mesto, kjer se omenja tuk. šola, netočno. Ves tuk. šolski okoliš spada v črnomaljski srez in ne šteje niti ene kočevske družine. Šolsko stavbo je zgradila CMD l. 1909. pred dvema